

Економічний ефект від легалізації канабісу в США та Канаді

Інформаційна довідка, підготовлена
Європейським інформаційно-дослідницьким
центром на запит народного депутата України

Європейський інформаційно-дослідницький центр створено з метою надання народним депутатам України інформації, яка може бути використана ними у законотворчій діяльності. Діяльність Європейського інформаційно-дослідницького центру здійснюється в рамках програми USAID "Рада: підзвітність, відповідальність, демократичне парламентське представництво", що виконується Фондом "Східна Європа". Більше про центр на сайті <http://euinfocenter.rada.gov.ua/>

У Канаді використання канабісу є незаконним. В червні 2018 року парламент буде розглядати законопроект щодо легалізації канабісу. На даний час у країні дозволено використовувати канабіс виключно у медичних цілях. Єдиних національних даних стосовно економічного ефекту від легалізації марихуани для медичних цілей виявити не вдалося. Уряд планує встановити федеральний акцизний збір на рівні не вище 1 долара за грам або 10 % від ціни виробника.

У США використання марихуани на федеральному рівні заборонено, хоча окремі штати легалізували марихуану для використання у медичних та промислових цілях. Відповідно ці штати отримують значні економічні ефекти у вигляді зростання надходжень до бюджету за рахунок:

- податкових надходжень;
- продажу ліцензій;
- зменшення витрат на виконання чинних законів;
- створення нових робочих місць;
- розвитку туризму та будівництва.

Канада

У Канаді на початок 2018 року використання канабісу (марихуани) є законним виключно для **лікарських цілей** та відповідно до правил щодо виробництва, розповсюдження та використання медичної марихуани - **Правила доступу до канабісу у медичних цілях** ([Access to Cannabis for Medical Purposes Regulations \(ACMPR\)](#))¹. Вирощування канабісу для виробництва насіння, зерна та волокна можливе лише за наявності ліцензії від [Health Canada](#)². На національному рівні ведеться активна кампанія з легалізації канабісу.

У листопаді 2017 року Палата Громад прийняла **Закон про канабіс**³ - закон про легалізацію конопель для рекреаційного використання. Закон пройшов друге читання в Сенаті 22 березня 2018 року, але остаточне голосування в цій палаті відбудеться в червні 2018 року.⁴⁵⁶

¹ Access to Cannabis for Medical Purposes Regulations [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://laws.justice.gc.ca/eng/regulations/SOR-2016-230/>.

² Health Canada [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.canada.ca/en/health-canada.html>.

³ Bill C-45, Cannabis Act [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://openparliament.ca/bills/42-1/C-45/>.

⁴ Drug liberalization [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://en.wikipedia.org/wiki/Drug_liberalization.

⁵ Canada [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://en.wikipedia.org/wiki/Drug_liberalization#Canada.

⁶ Cannabis in Canada [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://en.wikipedia.org/wiki/Cannabis_in_Canada.

➤ **Акцизний збір та податок з продажів.**⁷ У Канаді високий попит на рекреаційну марихуану, тому легалізація цієї субстанції принесе значні податкові надходження. На ранніх етапах планування легалізації канабісу уряд визначив, що ця субстанція буде оподатковуватись. Відповідно до прогнозних оцінок, здійснених наприкінці 2016 року та представлених парламентським службовцем з питань бюджету (Parliamentary Budget Officer (PBO)),⁸ надходження від федерального оподаткування можуть становити від **618 мільйонів доларів США до 1 млрд. доларів США за рік**. Крім того, передбачається, що канабіс з високим вмістом тетрагідроканабінолу⁹ буде оподатковуватися за вищою ставкою (з метою зменшення привабливості для споживачів).

В листопаді 2017 року уряд заявив, що федеральний акцизний збір, який буде розподілятися 50/50 з провінціями та територіями, не повинен перевищувати **1 долара за грам або 10 % від ціни виробника**, залежно від того, який з них вище.

➤ **Інші економічні ефекти:**¹⁰

- **створення нових робочих місць.** Легалізація марихуани може сприяти створенню **нових робочих місць**, але з огляду на автоматизацію виробництва та економії масштабу, легалізація, можливо, зменшить загальну зайнятість у Канаді, позаяк кількість отриманих юридичних робіт (приміром виробників, дистриб'юторів та бухгалтерів), ймовірно, буде меншою порівняно з кількістю нелегальних робочих місць, які було ліквідовано.

- **Зменшення урядових витрат на виконання федеральних законів про марихуану.** Відповідно до звіту **Статистичного управління Канади** (Statistics Canada), у 2013 році було зареєстровано 73 000 кримінальних злочинів, пов'язаних із марихуаною (67% від усіх злочинів, зареєстрованих поліцією).

США

Використання, продаж та володіння всіма видами канабісу (правовий термін марихуана) у США є **протизаконним** відповідно до федерального законодавства. На рівні деяких штатів прийнято законодавство, що дозволяє використання марихуани для **медичних та промислових цілей**.¹¹ Станом на 2018 рік:¹²

- **9 штатів** (Аляска, Каліфорнія, Колорадо, Мен, Массачусетс, Невада, Орегон, Вермонт і Вашингтон) легалізували продаж і зберігання марихуани для медичного та

⁷ Excise tax and sales tax [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://en.wikipedia.org/wiki/Cannabis_in_Canada.

⁸ The Parliamentary Budget Officer [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.pbo-dpb.gc.ca/en/>.

⁹ головний психоактивний компонент канабісу.

¹⁰ Legalizing and Regulating Marijuana in Canada: Review of Potential Economic, Social, and Health Impacts [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4968247/>.

¹¹ Cannabis in the United States [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://en.wikipedia.org/wiki/Cannabis_in_the_United_States.

¹² State [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://en.wikipedia.org/wiki/Cannabis_in_the_United_States#State.

рекреаційного використання. Штат Вермонт і округ Колумбія легалізували особисте використання, але не комерційний продаж.

- **29 штатів та округ Колумбія** прийняли закони, що дозволяють певний рівень медичного застосування марихуани.

- **13 штатів** вжили деяких заходів для декриміналізації використання марихуани.

- **Вплив від легалізації марихуани.** Федеральний уряд не відстежує марихуанну галузь, тому єдині дані стосовно сплачених податків, робочих місць, кількості компаній, що здійснюють діяльність у цій сфері, не доступні. Крім того, кожен штат має власні підходи до регулювання марихуанної промисловості.

На сайті Marijuana Business Daily¹³ можна знайти інформацію, що стосується марихуанної промисловості, наприклад, Marijuana Business Factbook 2017¹⁴ – довідник, в якому міститься загальна фінансова статистика та прогнози, конкретні цифри за витратами, доходами та прибутковістю щодо даної промисловості. Доступна інформація по штатах.

Легалізація марихуани в цілому має позитивний вплив на економіку країни. Спостерігається та передбачається зростання роздрібних продаж, що забезпечить суттєвий економічний приріст для США: **2016 рік - 18,0 млрд. \$, 2017 рік – 24,4 млрд. \$, 2018 рік – 35,2 млрд. \$, 2019 рік – 46,4 млрд. \$, 2020 рік - 54,8 млрд. \$, 2021 рік - 68,4 млрд. \$ (Графік 1.)**

У 2017 році очікувалося, що загальний обсяг продажу марихуани в США на роздрібному рівні збільшиться приблизно на 30% та складатиме близько **5,1 – 6,1 \$ США**. В 2018 році прогнозується отримати від **6,7 - 8,8 млрд. \$ США (Графік 2.)**. Для порівняння в 2011 році загальний обсяг продажу складав **1,5 млрд. \$ США**, головне в медичних цілях.

Важливо зазначити, що промисловість марихуани/marijuana industry має значний та зростаючий вплив на економіку в цілому, приміром:

- створення місць вирощування, диспансерних центрів/магазинів сприяє розвитку нерухомості та будівництва;

- бізнес, що здійснює діяльність в цій галузі, сплачує сотні мільйонів доларів у вигляді державних та місцевих податків, які потім використовуються для фінансування проектів та підтримки урядових програм;

- туристи відвідують рекреаційні штати з метою придбання та споживання канабісу, що також сприяє наповненню місцевих бюджетів.

¹³ About Marijuana Business Daily [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://mjbizdaily.com/about-us/>.

¹⁴ Marijuana Business Factbook 2017 [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://mjbizdaily.com/bizbooks/download/4068766/Factbook2017.pdf>.

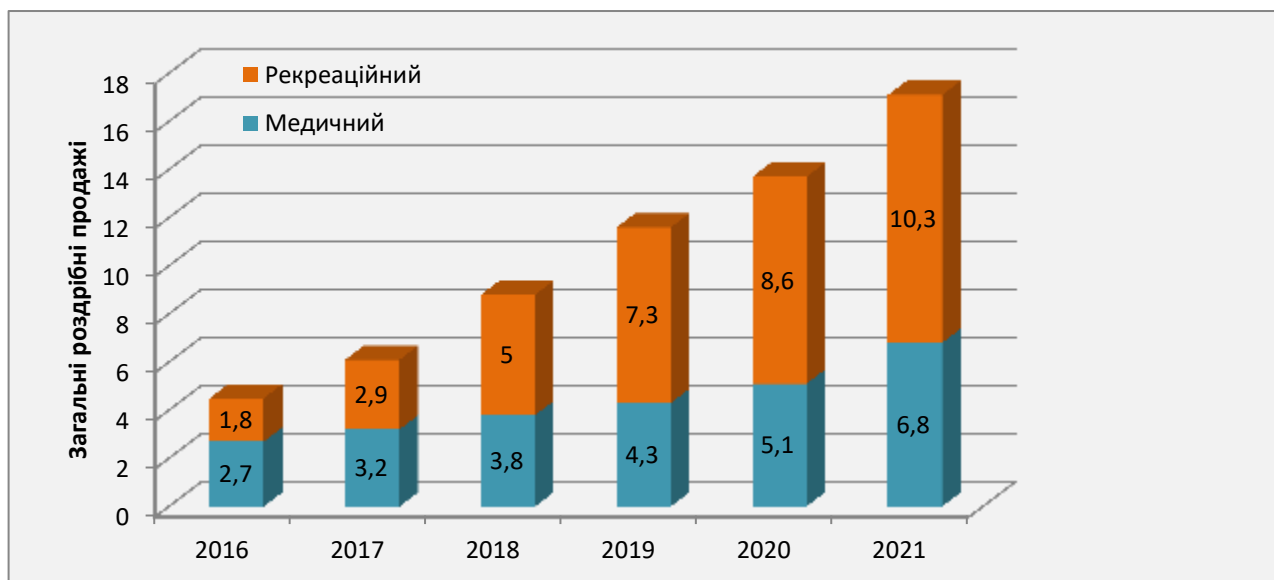
¹⁵ Executive Summary Marijuana Business Factbook 2017 [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://mjbizdaily.com/wp-content/uploads/2017/05/Factbook2017ExecutiveSummary.pdf>.

Графік 1. Промисловість канабісу США – загальний економічний вплив, 2016 – 2021 рр. (млрд. доларів США)

Джерело: побудова власна на основі даних [Marijuana Business Factbook 2017](#)¹⁶

Графік 2. Оцінка роздрібного продажу канабісу, 2016-2021 (млрд. доларів США)

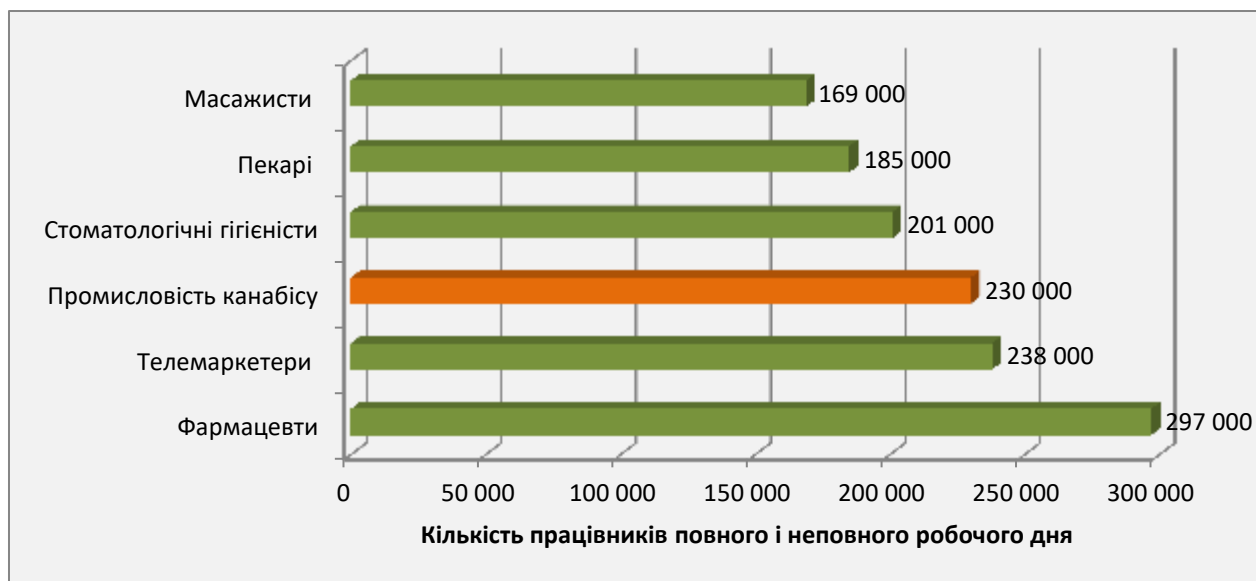

Джерело: побудова власна на основі даних [Marijuana Business Factbook 2017](#)¹⁷

¹⁶ Marijuana Business Factbook 2017 [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://mjbizdaily.com/bizbooks/download/4068766/Factbook2017.pdf>.

¹⁷ Ibid.

Графік 3. Чисельність працівників: конопляна промисловість у порівнянні з основними професіями

Джерело: побудова власна на основі даних [Marijuana Business Factbook 2017](#)¹⁸

У секторі канабісу/cannabis sector в 2017 році було працевлаштовано від **165 000** – **230 000** працівників повного і неповного робочого дня. Працівників у цьому секторі більше, ніж пекарів чи масажистів (Графік 3).

Таблиця 1.

Соціальні показники до і після легалізації марихуани в деяких штатах¹⁹

Соціальні показники	Юрисдикція		
	Колорадо	Орегон	Вашингтон
Дата повної легалізації	січень 2014	жовтень 2015	грудень 2012
Поширеність використання	не змінилась	не змінилась	зменшилась
Арешти	зменшились	зменшились	зменшились
Споживання молоддю	зменшилось	не змінилось	не змінилось
Відвідування лікарень	не змінилось	зросло	зросло
Запропонований податковий дохід	зріс	зріс	зріс
Економічний ефект	значний	значний	значний

¹⁸ Ibid.

¹⁹ Legalizing & Regulating Cannabis in Saskatchewan [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://s3.documentcloud.org/documents/4245653/JSGS-Cannabis-Report.pdf>.

Зростання пов'язаних секторів	значний	значний	значний

**Інформацію підготувала Валентина Головань,
аналітик ЄІДЦ**